

Operator obrazu

265402

Inna nazwa zawodu: realizator obrazu

Zadania i czynności

Głównym zadaniem operatora obrazu jest oświetlenie planu zdjęciowego, zgodnie z ogólną koncepcją plastyczną filmu i wymaganiami taśmy filmowej. Jest on również odpowiedzialny za stan techniczny kamery, ładowanie taśmy i prowadzenie ostrości obrazu. Zawód ten, a zwłaszcza zawód operatora filmowego, jest dziś zaliczany do czołówki zawodów filmowych. Najbardziej prestiżową funkcję operatorską pełni jednak operator obrazu, który pojawia się przy bardziej złożonych formach telewizyjnych i filmowych, nadzorując pracę operatorów kamer. Człowiek ten we współpracy z reżyserem i scenografem, ustala kompozycję kadru (najmniejsza jednostka wizualna filmu; statyczny obraz określonej fazy ruchu filmowanego obiektu), rodzaje stosowanych planów i kąty ujęć kamery. Operator obrazu, po wcześniejszych naradach z reżyserem i sporządzeniu scenopisu obrazkowego (storyboardu - bez niego nie ma mowy o pracy, jest w nim rozrysowane po kolei każde ujęcie), wskazuje asystentowi operatora kamery miejsce, w którym ma ustawić sprzęt, wybiera odpowiedni obiekt, mówi oświetlaczom jak i co oświetlić, jakie filtry założyć itp. Światło jest najważniejszym elementem przy robieniu zdjęć, czyli filmowaniu scen, dlatego też nagrody za zdjęcia zdobywają filmy, które charakteryzuje piękne oświetlenie, a nie widowiskowe ujęcia. W zawodzie operatora można zatem pracować po niewielkim przekwalifikowaniu się z profesji fotograficznych (fotograf, fotografik), przydaje się tutaj bowiem umiejętność rozróżniania procesów obróbki materiałów fotograficznych. Dla dobrego wykonywania zawodu operatora obrazu niezbędna jest wrażliwość plastyczna, doskonały wzrok, bystrość, zdolność analizy zjawisk, jak również tak zwana pamięć fotograficzna. Z uwagi na fakt, iż operator obrazu współpracuje i kontaktuje się służbowo z wieloma osobami z branży i poza nią, od jego poziomu inteligencji emocjonalnej (umiejętności personalnych i społecznych) zależeć będzie skuteczność nawiązanych relacji zawodowych.

Środowisko pracy

Warunki materialne

Praca operatora obrazu wykonywana jest w różnych miejscach w zależności od potrzeb realizacyjnych, na przykład: studio lub plenery. Zadaniom wykonywanym przez operatora towarzyszy hałas, zagrożenia związane z przemieszczaniem się elementów na planie czy usytuowanie samego stanowiska pracy na różnych wysokościach. Narażony jest na dużą ilość emiterów promieniowania oraz długotrwałe przebywanie w intensywnym oświetleniu, co nie jest bez znaczenia dla kondycji narządu wzroku. Istnieje duże ryzyko zachorowania na choroby narządu ruchu, wzroku, słuchu oraz nerwicę.

Warunki społeczne

Nawiązywanie licznych kontaktów zawodowych jest niezbędne w wykonywaniu zawodu operatora obrazu. Operator wykonuje swoją pracę w bezpośrednim kontakcie z innymi operatorami, czyli operatorami kamer, oświetlenia, reżyserem, scenarzystą,

producentem i innymi ludźmi z branży. Praca ma charakter zespołowy, stąd niezbędna jest postawa dystansu i powściągliwości przy ewentualnie zaistniałych sytuacjach trudnych, aby w ten sposób uniknąć konfliktów.

Warunki organizacyjne

Operator obrazu pracuje w nienormowanym czasie. Godziny pracy są ruchome – może realizować zadania zarówno w dzień, jak i w nocy. Ze względu na charakter funkcjonowania telewizji oraz produkcji filmowej w zawodzie występuje konieczność pracy w dni powszednie oraz ustawowo wolne od pracy. Operator obrazu zmuszony jest do częstych wyjazdów służbowych jeżeli wymaga tego realizacji produkcji. Osoba wykonująca ten zawód na ogół nie posiada pełnej swobody decydowania o szczegółach swojej pracy. Zadania zawodowe nadzorowane są przez reżysera lub producenta. Odpowiada za estetykę oraz jakość realizacji obrazu. Tym samym jest współodpowiedzialny za wyraz artystyczny dzieła.

Wymagania psychologiczne

Wykonującego zawód operatora obrazu powinna cechować elastyczność działania z uwagi na często zmieniające się środowisko pracy, w tym miejsca i ludzie. Ważne jest przy tym samo podejście do tworzenia obrazu, chodzi o to, aby było ono kreatywne, nietuzinkowe, a zarazem zaskakujące. Ponieważ pracę w tym zawodzie cechuje działanie w dużym zespole, dlatego należy być odpornym na napięcia psychiczne, stresy i konflikty, które są nieodłącznym czynnikiem pracy zespołowej. Warunki pracy operatora są często stresujące również z uwagi na presję czasu oraz możliwość zaistnienia rozbieżnych koncepcji reżysera i autora programu. Przydaje się więc znajomość technik negocjacyjnych oraz technik rozwiązywania sytuacji konfliktowych. W zależności od sposobu pracy zespołu, z którym operator realizuje projekt, różny może być charakter jego pracy. W jednych zespołach będzie musiał wykazać się dużą pomysłowością i inwencją, w innych, które ściśle trzymają się scenariusza i odgórnych wytycznych, powściągliwością w wyrażaniu opinii i podporządkowaniem narzuconym koncepcjom. W tym zawodzie trzeba wykazywać się myśleniem przyczynowo-skutkowym, tak aby umieć przewidzieć następstwa podjętych sposobów realizacji filmu czy programu, ponieważ od operatora zależy efekt wizualny realizowanego materiału. Komunikatywność szeroko rozumiana, czyli elastyczność, otwartość na nowe sytuacje i doświadczenia, wysoki poziom sztuki konwersacji, w tym elokwencja i erudycja branżowa, stanowią o sukcesie realizowanych materiałów, tak pod względem technicznym, jak i artystycznym.

W kręgu zainteresowań operatora obrazu powinny się znaleźć zagadnienia z kręgu fotografii, plastyki, mechaniki sprzętu specjalistycznego oraz elektroniki. Zawód wymaga dużej wiedzy na temat nowości technologicznych. Z uwagi na szybki postęp wiedza techniczna musi być nieustannie uzupełniana oraz aktualizowana.

Warunkiem koniecznym do podjęcia pracy w charakterze operatora obrazu, jest doskonała percepcja wzrokowo- słuchowa, wysoka zdolność koncentracji oraz wrażliwość estetyczna.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Operator obrazu musi być w dobrej ogólnej kondycji psycho – fizycznej. Nadrzędnym warunkiem pracy w charakterze operatora obrazu jest wysoki poziom koordynacji

wzrokowo – ruchowej, to znaczy, że wykluczone jest nawet epizodyczne, rzadkie i niewielkie zaburzenie zmysłu równowagi. Przeciwwskazaniem do podjęcia pracy w omawianym zawodzie jest jakiegokolwiek, nawet częściowe zaburzenie wzroku utrudniające prawidłowe spostrzeganie otoczenia. Osoba chcąc znaleźć zatrudnienie w zawodzie operatora obrazu powinna charakteryzować się zadowalającym poziomem percepcji słuchowej, co oznacza, że nie mogą występować takie ubytki, jak niedosłuch w stopniu lekkim. W związku z wykorzystywaniem w codziennych obowiązkach sprzętu technicznego, często o dużej wadze, ważne jest posiadanie dobrej kondycji fizycznej i zdrowotnej. Ogólnie z pozostałych elementów sprawności psychomotorycznej przydatnych w zawodzie, wymienić warto: zdolność rozróżniania barw czy widzenie stereoskopowe.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Osoba zainteresowana pracą w tym zawodzie musi podjąć naukę na studiach wyższych artystycznych w specjalności z zakresu realizacji obrazu filmowego i telewizyjnego. Liczną większość kandydatów do zawodu stanowią mężczyźni, jednak nie ma przeciwwskazań do wykonywania zawodu przez kobiety. Nie ma również ograniczeń wieku, bowiem najważniejsza jest indywidualna sprawność fizyczna, intelektualna oraz kondycja zdrowotna. Warto jednak również zauważyć, iż wśród operatorów obrazu zdarzają się również przypadki osób, które nie posiadają kierunkowego wykształcenia i są „samoukami”.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

W zawodzie operatora obrazu nie ma formalnej struktury awansowania. Jednak, jako awans może być postrzegana rosnąca liczba zleceń, tym samym dobre referencje zleceniodawców. Im bardziej oryginalna i zaskakująca metoda pracy, tym większa szansa na bycie twórcą zapamiętanym i rozpoznawalnym, zarówno wewnątrz środowiska artystycznego, jak i poza nim. Wyznacznikiem dobrze wykonywanej pracy jest wynagrodzenie, uznanie widzów oraz krytyki, a także liczne propozycje nowych zleceń. Nieodłącznym warunkiem dochodzenia do prestiżu w zawodzie jest rozwijanie własnego potencjału, wykorzystywanie posiadanego talentu oraz znajomość rzemiosła.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

W zawodzie operatora istnieje możliwość podjęcia pracy zarówno przez kobiety i mężczyzn. Wiek, w którym należałoby rozpocząć pracę zawodową nie jest bliżej określony. Ważnym elementem dobrego warsztatu operatorskiego jest zdobywanie wielu doświadczeń, a tym samym rozwój dorobku twórczego. Najcenniejszym elementem jest wiedza, umiejętności oraz talent. Dlatego z jednej strony liczy się pasja i zamiłowanie do wykonywanych zadań, rozmach twórczy i satysfakcja z samego procesu powstawania dzieła, a z drugiej współpraca z twórcami programów, czy filmów cieszącymi się uznaniem, w tym środowisku. Sukces w zawodzie operatora obrazu może odnieść zarówno osoba młodsza, jak i starsza. Ponieważ praca związana jest z częstymi zmianami i podróżami, dlatego trzeba umieć dostosowywać się do nowych warunków pracy. Z powodu, iż pracę tą charakteryzuje dynamizm, dlatego też operator musi pomimo swojego wieku wykazywać się dobrą sprawnością fizyczną.

Możliwości zatrudnienia

Pracując w zawodzie operatora obrazu można liczyć na niezwykle zróżnicowane zarobki. Uwarunkowane jest to przede wszystkim miejscem zatrudnienia, tzn. czy jest to telewizja publiczna czy prywatna oraz rodzajem realizowanego materiału.

Zawody pokrewne

Autor zdjęć

Realizator wizji

Mikser wizji

Operator kamery

Reżyser teatralny

Reżyser filmowy

Reżyser telewizyjny

Montażysta telewizyjno- filmowy

Realizator światła

Operator światła

Artysta fotografik

Realizator obrazu filmowo- telewizyjnego

Asystent realizatora obrazu

Polecana literatura

P. Sitarski, *Kamera, światło, montaż*. Wyd. "Rabid", Kraków 2001.

M. Jakubowska, B. Stolarska, T. Kłys, *Między obrazem a słowem*. Wyd. "Rabid", Kraków 2005.

S. D. Katz, *Reżyseria filmowa. Ujęcie po ujęciu*. Warszawska Szkoła Filmowa : Fundacja Edukacji i Sztuki Filmowej Macieja Ślesickiego i Bogusława Lindy Laterna Magica Warszawa 2007.

T. Kingdon, *Sztuka reżyserii filmowej*. Wyd. Wojciech Marzec. Warszawa 2007.

W. Dybczyński, *Filmowy i telewizyjny sprzęt oświetleniowy*. Wyd. Naukowo-Techniczne. Warszawa 1992.

Strony internetowe:

www.independent.pl

www.mediarun.pl

www.swiatobrazu.pl

www.artinfo.pl

www.stopklatka.pl